

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Kozłowska

SSN Barbara Myszka

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z wniosku W. Z., Z. Z. i B. O.
przy uczestnictwie [...]
o wznowienie postępowania,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 22 czerwca 2016 r.
na skutek zagadnienia prawnego
przedstawionego przez Sąd Okręgowy w W.
postanowieniem z dnia 28 stycznia 2016 r.,

"Czy w sprawie z wniosku Skarbu Państwa o zasiedzenie
nieruchomości można stwierdzić nabycie jej własności przez
przemilczenie?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W. postanowieniem z dnia 17 czerwca 2014 r.,
uwzględniając skargę wniesioną przez M. Z. o wznowienie postępowania
zakończonych prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 31 marca

1982 r., stwierdzającym, że Skarb Państwa nabył przez przemilczenie z dniem 1 stycznia 1956 r. własność szczegółowo opisanej nieruchomości o powierzchni 1 ha 64 m² położonej W., zmienił zaskarżone skargą postanowienie w ten sposób, że oddalił wniosek o stwierdzenie zasiedzenia i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Rejonowy uznał, że powołana w skardze podstawa wznowienia z przyczyny nieważności postępowania, wynikającej z pozbawienia możliwości działania następców prawnych przedwojennego właściciela nieruchomości objętej wnioskiem, została wykazana. Odnosząc się zaś do rozstrzygnięcia z dnia 31 marca 1982 r., wskazał, że zostało ono wydane na podstawie przepisów dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz. U. Nr 13, poz. 87 ze zm.). Skarb Państwa wniósł jednak o stwierdzenie zasiedzenia na podstawie przepisów kodeksu cywilnego. Taka konstrukcja wniosku wyłączała możliwość jego oceny przez pryzmat przepisów powołanego dekretu. Wnioskodawca nie wykazał, że był samoistnym posiadaczem nieruchomości przez okres wymagany do nabycia jej własności przez zasiedzenie, co musiało skutkować uwzględnieniem skargi i oddaleniem wniosku.

Sąd Okręgowy w W., rozpoznając apelację uczestnika postępowania Miasta W. od postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 17 czerwca 2014 r., opartą m.in. na zarzucie niezastosowania przepisów dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich, powziął wątpliwości, którym dał wyraz w zagadnieniu prawnym przedstawionym Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego, podjęcie uchwały rozstrzygającej zagadnienie prawne przedstawione przez sąd drugiej instancji, stanowi - ze względu na jej wiążący charakter (art. 390 § 2 k.p.c.) - wyjątek od zasady samodzielnego rozstrzygania sprawy przez sąd właściwy. Z tego względu wskazuje się na potrzebę ścisłej wykładni przesłanek stosowania art. 390 k.p.c. (zob. m.in. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 1999 r., III CZP 62/98, OSNC 1999, nr 10, poz. 166 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 listopada 2008 r., III CZP 21/08, nie publ.; z dnia 29 października 2009 r., III CZP 79/09, nie publ. i z dnia 12 stycznia

2010 r., III CZP 106/09, nie publ.). Podkreśla się przy tym, że przedmiotem zagadnienia prawnego może być jedynie taka poważna wątpliwość prawna, której wyjaśnienie w formie uchwały jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy przez sąd drugiej instancji. Sąd ten jest obowiązany szczegółowo wyjaśnić, na czym polegają jego wątpliwości i dlaczego uważa je za poważne; powinien również wykazać, że wątpliwości te pozostają w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem środka odwoławczego. Przytoczone w tym zakresie argumenty podlegają rozważeniu przez Sąd Najwyższy, który w pierwszej kolejności bada, czy spełnione zostały warunki do podjęcia uchwały (por. m.in. uzasadnienia postanowień Sądu Najwyższego: z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, nie publ.; z dnia 30 maja 2003 r., III CZP 30/03, nie publ.; z dnia 14 listopada 2006 r., III CZP 84/06, nie publ.; z dnia 20 listopada 2009 r., III CZP 90/09, nie publ. i z dnia 22 października 2010 r., III CZP 80/10, nie publ.).

Należy podkreślić, że zagadnienie prawne przedstawione do rozstrzygnięcia nie może sprowadzać się do pytania o możliwy sposób rozstrzygnięcia sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009 r., III CZP 75/09, nie publ.). Nie jest rolą Sądu Najwyższego zastępowanie sądu *meriti* w procesie decyzyjnym, obejmującym ocenę prawną stanowiącą podstawę rozstrzygnięcia (zob. postanowienia Sadu Najwyższego: z dnia 20 maja 2005 r., III CZP 14/05, nie publ. oraz z dnia 4 grudnia 2009 r., III CZP 101/09, nie publ.). Nie ulega również wątpliwości, że Sąd Najwyższy może udzielić odpowiedzi tylko w granicach przedstawionego mu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego; nie może wychodzić poza to zagadnienie ani dokonywać jego reinterpretacji, gdyż prowadziłoby to do naruszenia zasady samodzielnego rozstrzygania sprawy przez sąd właściwy bądź roztrząsania kwestii, które nie budzą wątpliwości sądu drugiej instancji.

Odnosząc przytoczone wypowiedzi do zagadnienia prawnego przedstawionego w sprawie niniejszej, należy stwierdzić, że zostało ono sformułowane w sposób nieprawidłowy. Sąd Okręgowy wskazał, że ocena zasadności apelacji uczestnika postępowania wymaga rozstrzygnięcia wątpliwości ujętej w pytaniu: „Czy w sprawie z wniosku Skarbu Państwa o zasiedzenie nieruchomości można stwierdzić nabycie jej własności przez zasiedzenie?”.

Trzeba jednak zauważyć, że apelacja podlegająca rozpoznaniu przez Sąd Okręgowy została wniesiona w postępowaniu wywołanym skargą o wznowienie postępowania w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia. Problem, przed którym stanął Sąd Okręgowy dotyczy zatem innego zagadnienia, niż ujęte w przedstawionym pytaniu. Poważne wątpliwości może wywoływać kwestia, czy po wznowieniu postępowania sprawa powinna zostać rozpoznana w granicach faktycznych i prawnych przyjętych za podstawę zaskarżonego postanowienia, czy też w granicach faktycznych i prawnych wskazanych we wniosku wszczynającym sprawę o zasiedzenie. Problem ten w istocie wiąże się z wykładnią pojęcia „rozpoznania sprawy na nowo” w rozumieniu art. 412 k.p.c., a nie dopuszczalności stwierdzenia w sprawie o zasiedzenie nabycia przez Skarb Państwa własności nieruchomości przez przemilczenie. Wprawdzie Sąd Okręgowy wskazał na nasuwające się w tym zakresie poważne wątpliwości, jednak nie wyartykułował ich w zagadnieniu prawnym przedstawionym do rozstrzygnięcia.

Brak możliwości dokonania przez Sąd Najwyższy reinterpretacji zagadnienia prawnego sformułowanego w sentencji postanowienia sądu drugiej instancji w kierunku zgodnym z treścią przepisu, którego ono dotyczy, uzasadnia wydanie postanowienia odmawiającego podjęcia uchwały.

Z tych względów na podstawie art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 499 ze zm.) należało orzec, jak w sentencji.

db

kc